HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

חוץ מן ההוצאה. שהוא מוציא במסיקתן ובעלירתן: **שנעקרו בגושיהן.** עם הקרקע שמביבותיהן שיכולין לחיות על ידו פטורין מן הערלה כדתנן (ערלה פ"ג מ"ג) לילן שנעקר והסלע עמו אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב: **ולאחר שנים.** כלומר לפילו נעקרו בגושיהן לא שנו דליחלוקו אלא לאחר שנים שהטפן הנהר שלילו ונטען מתחלה בעל הקרקע בלא גושיהן כגר יצחק עכשיו מכלל הערלה דסמיך לא מכני ליה גושין דבעל הזיתים מידי לאחר שנים: **אבל בתוך שנים.** גושין דבעל הזיתים הוא דקאכי להו והכל שלו: **הוא קטיני.** הוו זיתים דקין ולא היה להן לא וחרענא תותייהו: **לריכא רבה.** שאם לא פרשה ר' יוחנן לא היינו אומרים אותה מסברא: **המקבל.** למתנה: **מעשר.** מחלה כל המגולה ומח"כ נותן לו לנכרי חלקו ונמלא מעשר משלו על של נכרי ומפסיד: **מקבל.** למתנה: **לחובר דמי.** כלילו מקבלה בכך וכך כורין לשנה בין עושה ובין אינו עושה: **מלינ.** מנם: **יש קנין.** ואי נמי אין קנין מקבל לאו כחובר דמי ואין מוטל עליו לפטור חלקו של נכרי דלא פורע מוכחא הוא שברשות הנכרי גדל: **שדה לבופיו ממש.** והנכרי גזלה מהם לדידיה הוא דקנסוהו רבנן דקיס להו בגויה לתיובי לחביבא ליה לא מימנע בהכי מלקבלה למתנה וטפי על שאר מריסין את המעשר הזה ומקבל ליה: **אבל לוינ דעלמא.** אי רמית עליה לעשורי לא מקבל לה לא קנסוהו רבנן: **ולדידיה מאי טעמא קנסוהו.** מה חטא שקנסוהו: **לדי שמפה ברה בידו.** שיחזור ויקנה ממנו שיקחה עליו המעשר יטרח ויוסיף דמים ויסלק הנכרי ממנה. ברה בגרוה ומוחזקת: **ג"ר ירמיה וכו'.** ומשום הכי נקט ליה הכא דלמיתי להך דלעיל: **ונטעה.** לילנות: **ידו על התחתונה.** אם השבח יתר על הוצאה יש לו הוצאה ואם הוצאה יתירה על השבח אין לו אלא שבח: **כשדה העשויה לנטיעה.** לילנות שיפה לאילן יותר מזרעים ואית דאמרי: **לא בעיא.** אי חפץ בנטיעתה שדה לבן איתמר לי: **גלית לדעתך דניחא לך.** ועשיתה שדה העשויה ליטע וידו על העליונה הוא כשאר שדות העיר כמנהג המדינה: **הוא דאמר.** רב נחמן: **כי האי תנא.** דאמר לא נחלקו בית הלל בדבר כר"ש בן אלעזר: בבית

שנעקרו בגושיהן. [א] נקט הכי משום תוך שלש דלא"כ הוו עלה: **ולימא** ליה אי אנא נטעי לאחר שלש הוה **אבילנא** בו'. והייתי קוצה נטיעות קטנות כדאמרינן מועטין ולאחר שלש היו נעשות גדולות וטוענין פירות זיתים שלך ומאחר שלש עשיתי כן שלך הנחתי זיתים שלך בקרקעי פשיטא שלש הנחתים לדעת שתאכל עמי לאחר שלש שלך הוא כמו גם לי עמך תוך שלש הוא וכן גם אתה הנחתם לדעת כן בקרקעי: **ואם** אמר **הלה זיתי אני נוטל אין שומעין לו.** שלש שמרו הזיתים שם מע"פ שלאחר ג' הכל של בעל הקרקע ובעל הקרקע יתן דמי הזיתים כמו שעוים למכור לנטיעות ולא סגי בדמי עליס שהרי לעשות פירות הן עומדין:

סברוה מאי שדה אבותיו בו'.

וקסבר אין קנין ומקבל כאוכר [ב] נלאה לר"י לפרש משום דקסבר אין קנין לאוי להחמיר במקבל כמו באוכר ובאוכר מן הדין צריך לעשר שלא יהא פורע חובו במעשר כדאמר [ג] הרי שאתם הבאו גם גוטו אם באוכר צריך לעשר שלא ת"ק דרבי יהודה לחמר האוכר שדה לבופיו ממש ונותן לו רבי יהודה אומר [ד] המקבל שדה אבותיו מן הנכרי מעשר ונותן לו סברוה מאי שדה אבותיו ארץ ישראל ואמאי קרו לה שדה אבותיו שדה אברהם יצחק ויעקב וקסבר [ה] אין קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר ומקבל כאוכר דמי מה אוכר בין עבד ובין לא עבד בעי עשורי ומיתן ליה דכי פורע חובתו דמי אף מקבל נמי כי פורע חובתו דמי מעשר ונותן לו א"ל רב כהנא לרב פפי ואמרי לה לרב זביד אלא הא דתניא רבי יהודה אומר המקבל שדה אבותיו ממציק נכרי מעשר ונותן לו מאי אירא מציק אפילו אין מציק נמי אלא לעולם [ו] יש קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר ומקבל לאו כאוכר דמי ומאי שדה אבותיו שדה אבותיו ממש ולדידיה הוא [ז] דקנסוה רבנן דאיידי דאכיבא עליה טפי ואזיל מקבל לה אבל איניש דעלמא לא ולדידיה מ"ט קנסוה רבנן אמר ר' יוחנן [ח] כדי שתהא ברה בידו אמר רבי ירמיה בגון דא צריכא רבה [ט] איתמר [י] היורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות אמר רב שמין לו וידו על התחתונה ושמואל אמר אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנוטעה אמר רב פפא [יא] ולא פליגי כאן בשדה העשויה ליטע כאן בשדה שאינה עשויה ליטע והא דרב [יב] לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דהתוא דאתא לקמיה דרב א"ל זיל שום ליה א"ל לא בעינא א"ל זיל שום ליה וידו על התחתונה א"ל לא בעינא לסוף חזייה דגדרה וקא מנטר לה א"ל [יב] גלית אדעתיך דניחא לך זיל שום ליה וידו על העליונה איתמר [יג] היורד לתוך חורבתו של חבירו ובנאה שלא ברשותו ואמר לו עציי ואבניי אני נוטל רב נחמן אמר שומעין לו רב ששת אמר אין שומעין לו מיתיבי [יד] רשב"ג אומר בית שמאי אומרים שומעין לו וב"ה אומרים אין שומעין לו לימא רב נחמן דאמר כב"ש הוא דאמר כי האי תנא דתניא שומעין לו דברי ר' שמעון בן אלעזר ר' שמעון בן גמליאל אומר בית שמאי אומרים שומעין לו וב"ה אומרים אין שומעין לו מאי הוי עלה א"ר יעקב אמר ר' יוחנן בבית

בורה בידו להכי קנסו לת היורש שיעשר את חלק הנכרי כדי שיהיה מלקבלה וכיון שהשה בורה בידו יכלו לקבלה ויפרוש ע"י כן ימכרנה לישראל כדמיס מועטין שלא נתן עליה כלום אלא בגזילה בשתה לידו ולכך לא יהיה רגיל עוד לגזול אבל אחר לא הוברכנו לקנוס ולעשר דבלאו הכי שומע נמו מלקבלו אבל יורש דחביבה ליה לא תועיל תזכיה:

ס) ג"י תמכל פלגא וכן לקמן. רש"ל, ב) דמלי פ"ו [מ"ב], ג) [לקמן] רש"ל, ד) [ניטין מז. מנחות לג. בכורות יג:], ה) [שם], ו) כתובות פ. ע"ש, ז) [בכלות ט. וש"נ], ח) [תוספתא ב"ק פ"י וע"ש תוס' לכתובות, קפ"ח], ט) בש"ס נוסף: ניחא, י) [ניטין מד. מולין קלג.], יא) ג"ל דמניא,

גליון הש"ס

רש"י ד"ה יש קנין ואי נמי כו'. כעין זה בנדרים דף סג ע"ב ומע"ל פ"י להפר לפירוש הרש"ם שם:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה שנעקרו בגושיהן נקט כו'. ני"ב אבל הרמב"ם כתב דבלא גושיהן הכל לבעל הקרקע ועמ"ש וט"ז: **[ב]** שם ד"ה סברוה. נראה כו'. ני"ב ורמב"ם וש"ע כתבו כפי' רש"י:

מוסף רש"י

אין קנין לנכרי בארץ ישראל. אם קנה עובד כוכבים קרקע בארץ, אין קנייו קנוי להפקיעה מקדושתה שלא תתחייב במעשר, ויצטרך הקונה ממנו מן הפירות צריך לעשר (ג"ניטין מז.). וידו על התחתונה. ליטול היאלה כשיעור שבח (כתובות פ).

סב א מיי' פ"ד מהל' שכנים הלכה יח סמנ עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קמח סעיף ב:

סג ב ג מיי' שם הל' י טוש"ע שם סעיף ו:

סד ד מיי' פ"ו מהלכות מעשר הל' יב טור ש"ע י"ד סי' שלג סעי' קכה:

סה ה מיי' פ"ל מהלכות תרומות הלכה י טוש"ע שם סעיף ג:

סו ו ז מיי' פ"ו מהלכות מעשר הלכה יב:

סז ח ט מיי' פ"י מהל' גזלה והפדיה הלכה ד סמנ עשין פג טוש"ע ח"מ סי' שעה סעיף ו:

סח י מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף ג:

סט כ מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף ו: